ข่าวจากหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับประจำวันพุธที่ ๑๓ เดือนกรกฎาคม พ.ศ.๒๕๔๙ หน้า ๒๗

ศูนย์สารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ ได้จัดระบบข่าวสื่อสิ่งพิมพ์ สนใจดูได้ที่ http://news.swu.ac.th/newsclips/

กางผลวิจัย "มศว" ทำอย่างไร...ดึงชุมชนสร้าง"ร.ร."เข้มแข็ง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ได้จัดสัมมนาเรื่อง "การรายงานการประเมินผลการมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน" ที่โรงแรมเดอะทวินทาวเวอร์ กรุงเทพฯ เมื่อเร็วๆ นี้ โดย ดร.สมเกียรติ ชอบผล รองเลขาธิการ สกศ. ในฐานะประธานการสัมมนา เกริ่นนำว่า สกศ.ในฐานะหน่วยงานกำหนดนโยบายในการพัฒนาการศึกษาได้จัดให้ดำเนินการประเมินผลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจากการมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ศึกษาปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคต่างๆ ที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป โดยได้มอบหมายให้ ผศ.ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ และคณะจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มศว) เป็นผู้ดำเนินการวิจัย

จากนั้น ผศ.ดร.ศิริยุภาได้กล่าวสรุปผลการวิจัยโดยมีประเด็นที่สำคัญๆ ดังนี้

จากการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมจำนวน 549 โรงเรียน พบว่า ปัจจัยสนับสนุน/อุปสรรคในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ 1.ภาวะการเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน โดยผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จในการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องมีคุณลักษณะดังนี้ "เป็นผู้บริหารที่มีกำหนดเป้าหมายการทำงาน และมีแนวความคิดที่ชัดเจนด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความตั้งใจแน่วแน่ในการทำงาน สามารถสร้างเครือข่ายสนับสนุนการจัดการศึกษา แม้ว่าตามสภาพการณ์ในขณะนี้ยังเป็นเพียงการบริจาคทรัพย์ อุปกรณ์การเรียนการสอน แต่ผู้บริหารก็ต้องเป็นผู้ริเริ่มในการสร้างความสัมพันธ์และรู้จักเจรจาต่อรองและแลกเปลี่ยน รวมทั้งต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์กับทุกคนที่เกี่ยวข้อง"

2.ความเอาใจใส่ของครู เป็นสิ่งที่ผู้ปกครองต้องการมาก 3.ความศรัทธาในตัวผู้บริหารและครูที่เกิดจากการที่โรงเรียนยึดหลักความร่วมมือกันทำงาน มีการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม 4.การดำเนินงานของโรงเรียน เช่น การเผยแพร่ข่าวสาร การจัดประชุมผู้ปกครอง การเปิดโรงเรียนเพื่อชุมชนเข้ามาใช้พื้นที่ ฯลฯ

2) สภาพทางเศรษฐกิจโดยรวมของชุมชน ถ้าชุมชนมีความพร้อมหรือมีระดับเศรษฐกิจดีจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมกับโรงเรียนมากกว่าชุมชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจยากจน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การก่อตั้งโรงเรียน โรงเรียนที่เกิดจากความต้องการของชุมชน หรือชุมชนมีส่วนร่วมในการก่อตั้งและโรงเรียนที่ก่อตั้งมานาน จะได้รับการสนับสนุนหรือมีส่วนร่วมกับชุมชนสูง และ 4) ด้านนโยบายรัฐ ผลจากการประกาศใช้ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้โรงเรียนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนมากขึ้น

สำหรับระดับการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสีย พบว่า ผู้เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับกรรมการสถานศึกษาหรือคนในชุมชน ยังมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน หรือระดับชายขอบ เนื่องจากมองว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของโรงเรียน ผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้เพียงบางส่วน คิดว่าไม่มีความรู้เพียงพอ หรือจะเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมเมื่อโรงเรียนขอร้องมาเท่านั้น กิจกรรมส่วนใหญ่จึงเป็นกิจกรรมการเข้ามาร่วมประชุม การร่วมพัฒนาโรงเรียน และการบริจาคทรัพย์สินให้กับโรงเรียน เป็นต้น

ทั้งนี้ ในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในระดับอาชีวศึกษานั้น จะมีบริบทในการดำเนินงานแตกต่างกับโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป คือ ชุมชนจะไม่เข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ แต่วิทยาลัยอาชีวศึกษามีรูปแบบโครงการความร่วมมือกับชุมชนในลักษณะที่เป็นทวิภาคี ซึ่งเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมอีกลักษณะหนึ่ง โดยอาศัยหน่วยงานภาคเอกชนเป็นสถานฝึกงานควบคู่ไปกับการเรียนรู้ในสถานประกอบการ

ในข้อเสนอแนะระดับนโยบาย พบว่า ปัจจัยสำคัญที่สุดในการทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัด

กระบวนการเรียนรู้ คือ ตัวผู้บริหารโรงเรียนและครู ดังนั้น หากจะผลักดันให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง หน่วยงานระดับนโยบายควรต้องดำเนินการ 1.เนื่องจากระบบการบริหารมีการเปลี่ยนแปลงโยกย้ายผู้บริหาร ผู้บริหารใหม่ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการต่อ ดังนั้น ควรสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดทำระบบสารสนเทศของชุมชนด้านทรัพยากรชุมชน ทั้งบุคคล แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นคู่มือสถานศึกษาด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 2.ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยให้มีการประเมินและให้รางวัลโรงเรียนที่มีความสามารถในการทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และ 3.โรงเรียนขนาดเล็กในชนบทยากจน ควรให้การสนับสนุนงบประมาณมากเป็นพิเศษ

ส่วนข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติ ประกอบด้วย 1.สถานศึกษาควรมีกิจกรรมทำความเข้าใจในบทบาทของชุมชนให้ชัดเจน เพื่อให้ชุมชนได้ใช้ศักยภาพในฐานะภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือแหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยน์ต่อผู้เรียน 2.เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเสนอแนะกิจกรรมและดูแลนักเรียนมากขึ้น ก็จะเป็นการจูงใจให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากขึ้น 3.คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนในระดับที่มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ทั้งกระบวนการคิด วางแผน ปฏิบัติ และประเมินผล